

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ Сментина Н. В.

«__» Травня 2019р.

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»
за темою: «Економічне обґрунтування проекту створення
тепличного господарства»

Виконав :

Студент 46 групи , ФЕУП

Халім Алі Шер _____

(підпис)

Науковий керівник:

старший викладач

Каражия Едуард Андрійович _____

(підпис)

ОДЕСА – 2019 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ ТЕПЛИЧНОГО ГОСПОДАРСТВА	5
1.1 Характеристика бізнес-ідеї відкриття тепличного господарства	5
1.2 Нормативно-правові засади відкриття тепличного господарства	9
1.3. Вибір організаційно-правової форми тепличного господарства	13
РОЗДІЛ 2 АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА МОЖЛИВОСТІ ВІДКРИТТЯ ТЕПЛИЧНОГО ГОСПОДАРСТВА	18
2.1 Аналіз конкурентного середовища на ринку овочів в Одесі	18
2.2 Оцінка внутрішніх конкурентних переваг підприємства	28
2.3 Формування витрат на започаткування та функціонування бізнесу	32
РОЗДІЛ 3. ПРОГНОЗУВАННЯ ДОХОДІВ ТЕПЛИЧНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО СТВОРЕННЯ	41
3.1 Прогнозування показників збуту тепличного господарства	41
3.2 Розрахунок економічної ефективності проекту	44
3.3 Аналіз можливих ризиків та заходи щодо їх мінімізації	49
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	61

ВСТУП

Актуальність дослідження. В останні роки в економіці України намітилися переломні моменти, що привело до активізації зусиль підприємців на ринку. Це привело до того, що багато активних суб'єктів, які мають фінансові або інші ресурси, готові відкрити новий бізнес. Для цього необхідна лише відповідна бізнес-ідея. Проте лише одна з десяти бізнес-ідей у підсумку стає прибутковою і отримує базис для свого подальшого розвитку. Головними причинами такої ситуації є і сама бізнес-ідея, яка виявляється помилковою, надмірно тривала підготовка до реалізації, відсутність команди або її непрофесійність, недооцінка конкурентів, нехватка інвестиційних коштів, проблеми з бізнес-моделлю. Вважаємо, що найважливішим чинником, який впливає на реалізацію бізнес-ідеї, є її правильне економічне обґрунтування. Саме тому актуальність дослідження обумовлена необхідністю економічно обґрунтувати обрану бізнес-ідею, підвести під неї економічний базис.

Слід зазначити, що на сьогодні велика кількість досліджень присвячена бізнес-плануванню. Так, наприклад, проблеми бізнес-планування в антикризовому управлінні підприємством досліджували Н.А. Петрищенко, Л.Р. Гайтукієва, Н.О. Коваленко, О.І. Винокурова та ін. Проте, незважаючи на низку теоретико-методологічних досліджень стосовно застосування бізнес-планування, проблемам економічного обґрунтування бізнес-ідеї приділяється недостатньо уваги.

В роботі в якості бізнес-ідеї обрано створення тепличного господарства. Вибір саме цієї бізнес-ідеї був обумовлений позитивною кон'юнктурою, яка склалася на цьому ринку, автоматизації процесів вирощування овочів в теплицях, високими цінами на овочі на протязі року.

Отже, **метою дослідження** є економічне обґрунтування проекту створення тепличного господарства.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

- 1) надати характеристику бізнес-ідеї відкриття тепличного господарства;
- 2) розглянути нормативно-правові засади відкриття тепличного господарства;
- 3) здійснити вибір організаційно-правової форми тепличного господарства;
- 4) провести аналіз конкурентного середовища на ринку овочів в Одесі;
- 5) здійснити оцінку внутрішніх конкурентних переваг підприємства;
- 6) розрахувати витрати на започаткування та функціонування бізнесу;
- 7) спрогнозувати показники дохідності тепличного господарства;
- 8) здійснити розрахунок економічної ефективності проекту;
- 9) провести аналіз можливих ризиків та заходи щодо їх мінімізації.

Об'єктом дослідження є бізнес-планування в ринкових умовах господарювання.

Предметом дослідження є економічне обґрунтування проекту створення підприємства з вирощування овочів.

Методи дослідження. В процесі дослідження використано методи порівняння (при аналізі конкурентного середовища на ринку овочів міста Одеса), аналізу та синтезу (при дослідженні бізнес-ідеї започаткування власної справи на ринку тепличних господарств), дедукції та індукції (при дослідженні організації та здійснення підприємницької діяльності в Україні у сфері торгівлі), табличний та графічний метод (в процесі розрахунків витрат та економічної ефективності проекту), прогностичний (при прогнозуванні доходів від реалізації проекту), наукової абстракції та узагальнення (при формулюванні висновків) та інші.

Інформаційна база дослідження включає нормативно-правові акти, які регламентують бізнес-планування, створення тепличного господарства та його функціонування; результати маркетингового дослідження ринку овочів в Україні та м. Одеса; наукові статті на маркетингову тематику та бізнес-планування, підручники та монографії тощо.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження можна зробити наступні висновки.

1. Для бізнес-проекту було обрано бізнес-ідею створення тепличного господарства на підставі інтенсивного виробництва овочевої продукції. За рахунок реалізації цієї ідеї можна виробляти та поставляти на ринок овочі круглий рік, усуваючи проблему сезонності постачання овочів.

2. Правова регламентація рослинництва закритого ґрунту здійснюється низкою нормативно-правових актів, які містять вимоги до створення підприємств різних організаційно-правових форм, використання ними земель та праці, оподаткування та державної підтримки такої діяльності. До них відносяться Податковий, Цивільний, Господарський та Земельний кодекси України, кодекс законів про працю, закони України «Про господарські товариства», «Про банки і банківську діяльність», «Про страхування», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців», «Про державну підтримку сільського господарства України», ДК 009:2010, Інструкція про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна, теплиці відносяться до тимчасових господарських будівель та споруд

3. Створення суб'єкта господарювання, який вирощуватиме тепличні рослини, має здійснюватись з урахуванням особливостей процесу виробництва, що відобразиться на обранні оптимальної організаційно-правової форми господарства. Найбільш оптимальною формою діяльності для тепличного господарства є форма товариства з обмеженою відповідальністю, яка дозволяє вирішити проблему початкового капіталу. Назву для такого товариства з обмеженою відповідальністю обрано ТОВ «Комплекс». Процедура організації підприємства включає чотири етапи: перший етап - ухвалення рішення про створення, розробка установчих документів; другий етап - організація й формування майнової бази

створюваного учасника комерційного обороту; третій етап - організація й проведення установчих зборів; четвертий етап - державна реєстрація створеного суб'єкта.

4. Ринок овочевих культур Одеської області є цілком самодостатнім, а його ємність найбільше залежить від обсягів внутрішнього виробництва. Водночас у масштабах національного ринку Одеська область утримує непогані позиції за рахунок сумарного виробництва, однак не відіграє помітної ролі в національній торгівлі овочами. Існує багато причин, які стримують розвиток даної галузі. Найвідчутнішою проблемою є повільна переорієнтація виробників відповідно до сучасних вимог ринку, низький рівень їх взаємодії та недостатня технологічна оснащеність підприємств. Для подолання цих явищ необхідно активніше запроваджувати у виробництво світові стандарти якості й безпеки продукції, створити дієву систему кооперації та урізноманітнити асортимент збільшенням обсягів і частки товарів із високою доданою вартістю (заморожені, консервовані овочі, готові овочеві асорті) й подальшим розвитком органічного виробництва. Враховуючи сучасні тенденції, найближчими роками ситуація на вітчизняному ринку овочів суттєво не зміниться, збережеться вирішальна роль господарств населення у формуванні товарної пропозиції. Водночас багато в чому вирішальними стануть темпи розвитку галузевих підприємств і спеціалізованих господарств, адже вони найбільше заінтересовані у становленні стабільного й прогнозованого ринку.

5. Проведена оцінка внутрішніх конкурентних переваг підприємства на підставі SWOT – аналізу дозволила зробити висновок про те, що створюване тепличне господарство на ринку овочів, за умови дотримання технології вирощування продукції, має всі шанси на вихід в лідери за досить короткий час. Проект має сильні сторони (помірні ціни, постійна робота над конкурентними перевагами, висока якість продукції, кращі споживчі властивості, застосування передових технологій) і можливості (покращення рівня життя населення, зникнення з ринку конкуруючих компаній,

розширення ринків збуту, поява нових партнерів, невисока еластичність попиту за ціною, зростання асортименту продукції), що дозволяють підприємству виконувати намічений план.

6. Проведені розрахунки та аналіз засвідчили, що ринок овочів закритого ґрунту активно розвивається як в Україні так і в Одеському регіоні. При цьому місткість ринку є далеко не заповненою. Аналіз конкурентів засвідчує, що великі тепличні господарства є досить неповороткими, а малим не вистачає коштів для впровадження передових технологій вирощування овочів. Тому оптимальним є середнє тепличне господарство. Проведений SWOT-аналіз засвідчив, що проект має сильні сторони і можливості, що дозволяють підприємству виконувати намічений план. Розрахунки засвідчили, що для започаткування бізнесу необхідно початкові витрати в розмірі 4366410 грн, 2366410 грн. з яких буде вкладено як статутний капітал підприємства власниками і 2000000 грн. – як залучені кошти за рахунок кредиту банку. Проведені розрахунки засвідчили, що постійні витрати в перший рік проекту складуть 5385652 грн, а змінні – 459030 грн.

7. Використання прогностичного методу дозволило розробити прогноз обсягів реалізації на перший та наступні роки реалізації проекту. В перший рік реалізації проекту буде отримано 6912000 грн. чистого доходу від реалізації та прибутку на рівні 1286648 грн. При цьому крапка беззбитковості складе 5579130 грн.

8. Для оцінки ефективності проекту було розраховано низку показників. В перший рік реалізації проекту на кожну гривну витрат буде одержано 64,43 коп. чистого прибутку, а в кожній гривні виручки від реалізації послуг буде містити 38,44 коп. чистого прибутку. Для дисконтування грошового потоку було використано ставку дисконту на рівні 25%. Чистий дисконтований дохід, який планує отримати підприємство від даного проекту загальною вартістю 2366410 грн., складе 1093772 грн. Термін окупності проекту загальною вартістю 5591682,5 грн. складе 3,42 роки.

Індекс доходності складе 1,46, що більше 1. Для нашого проекту є достатній запас фінансової потужності (ставка дисконту може зростати до 46,24%). На підставі оцінки ефективності запропонованого бізнес-проекту було зроблено висновок про те, що його доцільно рекомендувати до впровадження.

9. Виробництво овочів закритого ґрунту піддається негативному впливу багатьох ризиків. У порядку посилення це: природно-кліматичні, цінові, фінансові, юридичні, ризики персоналу, інституційні, інформаційні, маркетингові та виробничі ризики. Управління ризиками в тепличному виробництві овочів доцільно здійснювати методами уникнення, передачі, зменшення, прийняття та ігнорування. Основними заходами управління ризиками при вирощуванні тепличної овочевої продукції є: вирощування різних видів ранніх і пізніх культур; розділення на менші підрозділи; об'єднання у профільні асоціації та кооперативи; налагодження збутових ланцюгів та систем контролю якості; модернізація тепличних комплексів за енергозберігаючими технологіями, що подовжує виробничий сезон; виробництво власного насіння.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Амеліна Ю.С. Управління ризиками у виробництві органічної овочево-ягідної продукції закритого ґрунту / Ю.С. Амеліна // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – Вип. № 1. – С. 20-28.
2. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cisstat.com/food_balances/Ukraine_publication.pdf
3. Возниця М. Головний лікар Львівської обласної дитячої клінічної лікарні "ОХМАТДИТ". Харчова піраміда для дітей та дорослих / М. Возниця. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zhyvyaktyvno.org/blog/harchova-pramda-dlya-dtej-ta-doroslih>
Головне управління статистики в Одеській області. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.od.ukrstat.gov.ua/>
4. Господарський кодекс: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18-22. - Ст.356.
5. Державна служба статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
6. Духницький Б. В. Ринок овочевих культур в Україні / Б. В. Духницький, О. В. Новічков, В. М. Полупан // Економіка АПК. - 2017. - № 10. - С. 56-60.
7. Дячун О.Д. Прогнозування продажу та його методи в системі управління підприємством / О.Д. Дячун // Сучасні соціально-економічні проблеми теорії та практики розвитку економічних систем. – 2016. – Вип. 3. – С. 129-150.
8. Житков А. Овочі з теплиці круглий рік на полиці / А. Житков // Агропрофіль. – 2009. – № 2. – С. 4-6.
9. Земельний кодекс: Закон України від 25.10.2001 р. № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 18-22. - Ст. 356.
10. Зовнішня торгівля України за товарними групами з усіма країнами

- (тисяч доларів США). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/ms/f2>
11. Інструкція про порядок проведення технічної інвентаризації об'єктів нерухомого майна, теплиці відносяться до тимчасових господарських будівель та споруд: Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 24.05.2001 р. №127 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0582-01>.
 12. Кваша С.М. Формування зони вільної торгівлі між Україною та країнами-членами ЄС і можливі наслідки для аграрного сектору / С.М. Кваша. - К.: ННЦ «ІАЕ», 2014. - 58 с.
 13. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>
 14. Класифікація організаційно-правових форм господарювання. ДК 002:2004 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST000948.html
 15. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII // Відомості Верховної Ради України. - 1971. - № 50. - Ст.375.
 16. Кредитні програми. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.procreditbank.com.ua/business-clients/loans/loan-programmes/>
 17. Крупін В. Є. Економічні ризики: сутність, еволюція, підходи до класифікації / В. Є. Крупін, Ю. Р. Злидник // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – Львів: Львівська політехніка, 2011. – С. 224-229.
 18. Леонтєва Л.В. Правове регулювання створення суб'єктів господарювання в Україні / Л.В. Леонтєва // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 4. – С. 193-197.
 19. Лищенко М.О. Основні тенденції збуту та формування цін на овочі в Україні / М.О. Лищенко // Економіка і суспільство. – 2016. – Вип. №5. – С. 207-216.
 20. Маслак О. Розвиток ринку овочів / О. Маслак [Електронний ресурс] . –

- Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/ekonomichnyi-hektar/item/7929-rozvytok-rynku-ovochiv.html>
21. Овочі: сайт Ринку «Початок». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pochatok.od.ua/uk/ovochi>
 22. Опрыскувач для теплиць. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prom.ua/p499577702-opryskivatel-dlya-teplits.html>
 23. Податковий кодекс: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2011. - № 13-17. - Ст. 112.
 24. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI // Відомості Верховної Ради України. - 2008. - № 50-51. - Ст. 384.
 25. Про господарські товариства: Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 49. - Ст. 682.
 26. Про державну підтримку сільського господарства України: Закон України від 24.06.2004 р. №1877-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 49 - Ст. 527.
 27. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: Закон України від 15.05.2003 р. № 755-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 31-32. – Ст. 263.
 28. Про тепличний бізнес в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msb.aval.ua/news/?id=27273>
 29. Прохватулова Є. В. Собівартість овочів закритого ґрунту у системі факторів конкурентоспроможності їх виробництва / Є. В. Прохватулова. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vkhdtusg/2013_138/38.pdf
 30. Статівка А. М. Правове регулювання виробництва сільськогосподарської продукції: навчальний посібник / А. М. Статівка. – Харків: Юрайт, 2015. – 272 с.
 31. Тепленькі місця: аналіз ринку тепличних культур в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/teplye-mestechka-analiz-rynka-teplichnyh-kultur-v-ukraine>

32. Теплиці та обладнання для них. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://semena.org/uk/teplitsi-ta-teplicni-gospodarstva/>
33. Теплицы в Одесской области: сайт Tripoly. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://tripoli.land/farmers/teplitsy/odesskaya>
34. Тепличне овочівництво: перспективи українських виробників у світі підвищення цін на газ і електроенергію // Агроогляд: овочі та фрукти. – 2007. – № 1 – 2. – С. 16-17.
35. Тихонова Н.О. Баланс виробництва та споживання овочевої продукції в Україні / Н.О. Тихонова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 11. – С. 28-32.
36. Тіравский В.М. Тепличний бізнес / В. М. Тіравский. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.mayak.zp.ua/news/319-analiz-teplichnii-biznes.html>
37. ТОП-120 найперспективніших бізнес-ідей в 2018-2019 році. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://neoseo.com.ua/uk/top-101-samyh-perspektivnyh-biznes-idey-v-2018-godu>
38. Фермерские теплицы под пленку. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://prom.ua/p439565183-fermerskie-teplitsy-pod.html>
39. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2003. - № 40-44. - Ст.356.
40. Ціни на продукти: «Овочі: огірки тепличні». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/markets/wares/prods/?c>
41. Череп А. В. Підвищення ефективності використання тепличного господарства аграрними підприємствами України / А. В. Череп, В. В. Калінчук // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2017. - № 6(2). - С. 281-284.
42. Черниш С. С. Організаційно-методичні аспекти аналізу рентабельності / С. С. Черниш // Інноваційна економіка. - 2013. - № 6. - С. 305-309.